

N:o 54.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1890, kl. 1 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om förmånsrätt för afgifter till presterskapet.

Från Andra Kammaren har lagutskottet fått emottaga två särskilda inom nämnda kammare väckta motioner angående förmånsrätt för afgifter till presterskapet. Motionerna hafva afgifvits, n:o 39 af herr *B. Bengtsson* i Boberg och n:o 87 af herr *S. A. G. Sundberg* i Vexjö.

Herr *Bengtsson* föreslår, »att alla af fast egendom och industriella verk utgående afgifter till presterskapet skola utgå med lika förmånsrätt som för kommunalutskylder är stadgadt».

Herr *Sundberg* åter framställer det förslag, att Riksdagen ville för sin del besluta, »att senare momentet i 12 paragrafen af 17 kap. handelsbalken skall hafva följande förändrade lydelse:

Sist skola med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sins emellan: kommunal- och stadsutskylder, af kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutade afgifter till kyrka och skola, *afgifterna till presterskapets aflöning* samt härads- och landstingsmedel, samtliga dock endast för sista och löpande året».

För afrad, tionde och all annan afgäld af fast egendom åtnjuter, enligt 17 kap. 6 § handelsbalken, den företräde till samma jord, som

Bih. till Riksd. Prot. 1890. 7 Saml. 33 Häft.

den ränta eger, der den ej längre stått inne, än i 17 kap. jordabalken stadgadt är. Är gäldenär sjelf ej jordegare, njuter den, som afgälden eger, samma förmån i lösören.

Då genom löneregleringar, uppgjorda i enlighet med bestämmelserna i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomst den 11 juli 1862, all tionde, vare sig tertial-, smör-, fisk- eller qvicktionde, blifvit i nästan alla rikets församlingar utbytt mot bestämda afgifter, kunde det synas, som borde dessa afgifter utgå med samma förmånsrätt som den tionde, i hvars ställe de trädt. I brist af uttrycklig bestämmelse härom har emellertid lagskipningen icke gått i sådan rigtning. Ett i Nytt juridiskt arkiv, årg. 1887, afd. I, sid. 296—298 refereradt rättsfall är i fråga om domstolarnes uppfattning härutinnan upplysande. Uti en vid häradsrätt anhängig konkurs hade framstälts yrkande på förmånsrätt för de afgifter, hvilka enligt lönereglering skulle af konkursboets fastigheter utgå till presterskapet i församlingen, der fastigheterna voro belägna. Häradsrätten förklarade yrkandet sakna stöd af lag och förty icke kunna godkännas. I denna dom fann Svea hofrätt icke skäl att göra ändring och högsta domstolen faststälde hofrättens dom. I högsta domstolen voro dock tre ledamöter skiljaktiga. Två af dem ansågo den ifrågavarande fordringen innehafva egenskapen af sådan afgäld af fast egendom, hvarom 6 § i 17 kap. handelsbalken handlar, och pröfvade förty rättvist förklara, att bevakade beloppet skulle utgå med den förmånsrätt, som i nämnda lagrum säges. Den tredje af de från flertalets mening skiljaktiga ledamöterna yttrade, att då bevakade beloppet syntes innefatta ej allenast sådana afgifter, som i enlighet med 6 § i 1862 års förordning blifvit bestämda att i vederlag för tionde af fast egendom utgå, utan äfven afgifter, som afsåges i 7 § af samma förordning och ej vore af beskaffenhet att utgå med förmånsrätt, men i saken icke förekommit utredning, på grund hvaraf bedömas kunde, till huru högt belopp afgifter af förstnämnda slaget i det bevakade beloppet inginge, pröfvade denne ledamot rättvist gilla det slut, hvori hofrätten stannat.

Ehuru således i denna fråga yppats olika meningar, har dock den högsta dömande myndigheten uttalat den åsigt, att förmånsrätt för afgifter till presterskapet, äfven om de utgöra ersättning för tionde, icke eger rum; och följaktligen lär, derest man anser omständigheterna påkalla erkännandet af en dylik förmånsrätt, någon åtgärd från lagstiftarens sida böra vidtagas. Den motivering, som den sistnämnde af de skiljaktiga ledamöterna i högsta domstolen åberopat för sitt instämmande i det slut, hvartill flertalet i högsta domstolen kommit, angifver

ganska nära den ståndpunkt, som utskottet anser lagstiftningen härutinnan böra intaga.

Vid tiondens utbytande mot bestämda afgifter torde nemligen en sådan följd deraf, som berörda, af högsta domstolen godkända lagtillämpning innefattar, icke hafva varit afsedd. Billigheten synes också fordra, att presterskapet icke genom de efter år 1862 fastställda löneregleringar försattes i en sämre ställning i förevarande afseende än den, hvaruti det förut befann sig. Mistningen af dylika afgifter af fast egendom skulle ofta blifva för presterskapet högst känbar och möjligen i något fall kunna innebära förlust af större delen af ett års inkomst. För öfrigt skulle förlusten stundom drabba församlingen; ty om också den i 11 § af förordningen den 11 juli 1862 meddelade bestämmelse, att församlingens afgifter till presterskapet skola af utsedda uppbördsmän under församlingens gemensamma ansvar till presterskapet aflemnas och redovisas, icke kan tydas derhän, att församlingen jemväl skall ansvara för sådana afgifter, som af de betalningsskyldige icke kunna utkrävas, så torde likväl åtskilliga löneregleringar vara så uppgjorda, att ett dylikt ansvar, på grund af löneregleringens ordalydelse, verkligen måste anses åligga församlingen. (Jemför kongl. resolutionen den 19 januari 1869, anmärkt i A. J. Rydéns edition af kyrkolagen, 9:de upplagan, sid. 224).

Att, såsom motionärerna ifrågasatt, utsträcka förmånsrätten äfven till andra afgifter än sådana, som trädt i stället för tionden, synes utskottet deremot icke lämpligt.

På sålunda anförda skäl och då hvad utskottet i förevarande afseende anser böra gälla, på det närmaste ansluter sig till redan bestående lagstiftning, får utskottet hemställa,

att Riksdagen ville, med anledning af herrar S. A. G. Sundbergs och B. Bengtssons motioner, för sin del antaga följande

Förklaring

af 17 kap. 6 § handelsbalken angående företrädesrätt till betalning för tionde.

Härigenom förklaras, att med det i 17 kap. 6 § handelsbalken förekommande stadgande, att för afrad, tionde och all annan afgäld af fast egendom har den företrädare till samma jord, som den ränta eger, der den ej längre stått inne än i 17 kap. jordabalken sägs,

och att, om gäldenär sjelf ej är jordegare, den, som afgälden eger, njuter samma förmån i lösören, afses äfven det fall, att tionde, vare sig tertial-, smör-, fisk- eller qvicktionde, blifvit genom lönereglering utbytt mot bestämda afgifter.

Stockholm den 8 maj 1890.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Herr *H. Andersson* i Nöbbelöf har begärt få här antecknad, att han icke deltagit i den slutliga behandlingen af detta ärende.
